

Voorstel gemeenteraad

Kenmerk 26int04201
Onderwerp Vaststellen Omgevingsplan gemeente Borne met regels over bomen

Aan de gemeenteraad,

Samenvatting voorstel

Het Omgevingsplan gemeente Borne met regels over bomen actualiseert en versterkt de bescherming van bomen binnen het kader van de Omgevingswet. De nieuwe regels bevatten onder meer een objectief beoordelingssysteem, een vernieuwde compensatieregeling op basis van boomkroonvolume en een zorgplicht bij werkzaamheden nabij bomen. Tijdens de voorbereidingsfase bleek voor noodkap een aanvullende juridische grondslag in de APV noodzakelijk. Nu deze regeling via de APV is geborgd en beide instrumenten juridisch op elkaar zijn afgestemd, kan het Omgevingsplan ter vaststelling aan de gemeenteraad worden aangeboden.

Aan uw gemeenteraad wordt voorgesteld

1. Het Omgevingsplan gemeente Borne met regels over bomen zoals opgenomen in document: 26bij10343 vast te stellen.

Aanleiding

In oktober 2025 heeft het College ingestemd met de ontwerpwijziging van het Omgevingsplan gemeente Borne met regels over bomen. Deze ontwerpwijziging heeft vervolgens gedurende zes weken ter inzage gelegen. Tijdens deze periode zijn geen zienswijzen ingediend.

De wijziging van het Omgevingsplan is opgesteld om de bestaande regels voor bomen in overeenstemming te brengen met de Omgevingswet en te voorzien van een actueel, samenhangend en toekomstbestendig juridisch kader. Daarbij zijn onder meer de regels voor het vellen van bomen, de beoordeling van vergunningaanvragen, compensatie en de bescherming van bomen bij werkzaamheden geactualiseerd.

Bij de voorbereiding van het Omgevingsplan is geconstateerd dat voor noodkap in situaties van spoedeisend belang een aanvullende juridische grondslag in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) noodzakelijk was. Om die reden is de besluitvorming over de definitieve vaststelling van het Omgevingsplan aangehouden. Inmiddels is in de herziening van de APV voorzien in deze grondslag, waardoor de regeling voor noodkap juridisch is geborgd en het Omgevingsplan ter vaststelling kan worden aangeboden.

Beoogd effect

Het beoogde effect is een helder en uitvoerbaar juridisch kader voor de bescherming, het behoud en de ontwikkeling van het bomenbestand in de gemeente Borne

Argumenten

1.1 Aansluiting bij de Omgevingswet

De nieuwe regels sluiten aan bij de Omgevingswet doordat ze als juridisch bindende bepalingen in het Omgevingsplan worden opgenomen. Hierdoor zijn de beschermings-, beoordelings- en compensatievoorschriften voor bomen integraal onderdeel van de ruimtelijke regels.

1.2 Aanscherping verbod tot vellen

De regels voor het vellen van bomen worden aangescherpt om bomen beter te beschermen. Ook ingrepen die grote gevolgen kunnen hebben voor de gezondheid en levensduur van een boom worden voortaan beter beoordeeld.

Daarom is een vergunning nodig voor begeleiding snoei waarbij meer dan 25% van het boomkroonvolume wordt verwijderd. Zwaar snoeien kan de conditie, stabiliteit en levensduur van een boom namelijk sterk beïnvloeden. Door hiervoor een vergunningplicht op te nemen, kan vooraf worden beoordeeld of de ingreep noodzakelijk en verantwoord is.

Ook voor het verplanten van een boom of houtopstand met een stamdiameter van 30 centimeter of meer, gemeten op 1,30 meter hoogte, is voortaan een vergunning nodig. Verplanten van grotere bomen brengt risico's met zich mee voor de overlevingskansen en kwaliteit van de boom.

De bestaande grens voor de vergunningplicht blijft 30 centimeter stamdiameter op 1,30 meter hoogte. De uitzondering op basis van kavelgrootte vervalt echter. In de praktijk leidde deze uitzondering tot onduidelijke situaties, omdat een perceel vaak uit meerdere kavels bestaat. Hierdoor konden bomen voor een vergunningaanvraag in aanmerking komen, terwijl uit de beoordeling bleek dat kap eigenlijk niet wenselijk was. Door deze uitzondering te schrappen worden de regels duidelijker en beter toepasbaar.

1.3 Objectief beoordelingssysteem

Aanvragen voor het kappen van een boom worden beoordeeld met een duidelijk en objectief puntensysteem. Daarbij wordt gekeken naar acht kenmerken, zoals de verwachte levensduur, de waarde voor natuur en landschap, de cultuurhistorische betekenis en de bijdrage aan de leefomgeving.

Voor elk kenmerk zijn meetbare criteria vastgesteld. Op basis daarvan krijgt een boom punten. Het aantal punten bepaalt of een vergunning verleend wordt.

1.4 Nieuwe compensatieregeling

De compensatie voor het kappen van bomen wordt niet langer bepaald met een vaste tabel, maar op basis van het boomkroonvolume (BKV). Dat is de ruimte die de kroon van een boom inneemt.

Het uitgangspunt is dat het totale boomkroonvolume toeneemt. Daarom moet de nieuwe aanplant, op het moment dat deze dezelfde leeftijd heeft bereikt als de gekapte boom, minimaal 10% meer boomkroonvolume opleveren dan de huidige situatie. Zo wordt niet alleen het verlies van een boom gecompenseerd, maar wordt ook gewerkt aan een sterker bomenbestand.

Als herplant niet mogelijk is, kan gekozen worden voor een financiële bijdrage. Deze bijdrage bedraagt € 250 per 1.000 m³ boomkroonvolume. Het geld wordt gestort in het Compensatiefonds. De middelen uit dit fonds worden gebruikt voor het behoud, de uitbreiding en de versterking van het gemeentelijke bomenbestand. Ook kunnen hiermee bijzondere bomen worden onderhouden. Op deze manier blijft de kwaliteit van het bomenbestand behouden en kan deze waar mogelijk worden verbeterd.

1.5 Koppeling Handboek Bomen

Er is een duidelijke koppeling gemaakt met het Handboek Bomen 2022. Dit is een erkend instrumentarium binnen de boomverzorging. Het Handboek wordt uitgebracht door het Norminstituut Bomen.

1.6 Zorgplicht Werken bij Bomen

Om bomen in de openbare ruimte beter te beschermen, wordt een zorgplicht opgenomen voor werkzaamheden bij bomen. In de praktijk raken bomen en hun groeiplaatsen regelmatig beschadigd door werkzaamheden, bijvoorbeeld bij graafwerkzaamheden of de aanleg van kabels en leidingen. Dit kan leiden tot een slechtere conditie, een kortere levensduur en soms zelfs het verloren gaan van bomen. Door deze bepalingen vast te leggen, ontstaat een juridisch en praktisch instrument dat initiatiefnemers verplicht zorgvuldig te handelen en op deze manier kan bij een vergunning een voorschrift worden opgenomen om de boom te beschermen.

Kanttekeningen en alternatieven

1.1 Indieningsvereisten vragen mogelijk meer tijd van indiener

De verplichting tot het aanleveren van situatietekeningen, foto's, compensatieplan en (bij niet-particulieren) een Boom Effect Analyse (BEA) en Alternatievenonderzoek zorgt voor een zorgvuldige beoordeling, maar kan de aanvraagprocedure voor initiatiefnemers tijdsintensiever maken.

1.2 Berekening compensatie vraagt om afstemming

De nieuwe BKV-systematiek is transparant, maar vraagt van aanvragers en gemeente kennis om het volume juist te bepalen. Afstemming tussen aanvrager en beoordelaar voorafgaande de aanvraag is daarom gewenst.

1.3 Geen meldplicht werken bij Bomen vanwege onduidelijkheid technisch impact

In de nieuwe regels was het de bedoeling om een meldplicht op te nemen voor werkzaamheden bij bomen. Hiermee zou de bescherming van bomen verder worden versterkt.

Er is echter voor gekozen om deze meldplicht op dit moment nog niet op te nemen en voorlopig te volstaan met een zorgplicht (zie argument 1.6). Op dit moment is namelijk nog onvoldoende duidelijk hoe de meldplicht technisch kan worden verwerkt en hoe de regels goed vindbaar kunnen worden gemaakt in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

De komende periode wordt onderzocht hoe de meldplicht juridisch en technisch goed kan worden geregeld. Ook wordt bekeken hoe initiatiefnemers hier duidelijk en op tijd over kunnen worden geïnformeerd. Zodra hiervoor een werkbare oplossing beschikbaar is, wordt voorgesteld om de meldplicht via een nieuw collegevoorstel toe te voegen aan het Omgevingsplan.

Financiën

Na besluitvorming wordt een compensatiefonds ingericht. Wanneer wordt gekozen voor financiële compensatie in plaats van herplant, worden de verschuldigde bedragen in dit fonds gestort. De middelen uit het fonds worden aangewend voor de inspectie en het onderhoud van bijzondere bomen en voor de financiering van gemeentelijke projecten gericht op vergroening.

Vervolg na besluitvorming

Na vaststelling door de gemeenteraad zullen de stukken worden gepubliceerd. Gedurende de termijn van zes weken kunnen belanghebbenden beroep instellen en/of voorlopige voorziening aanvragen bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Het besluit treedt na 4 weken in werking.

Ook zal er nog een bijzonder bomenlijst moeten worden opgesteld. Deze wordt in Q1 2027 ter vaststelling aangeboden aan het college.

Borne, 22 september 2026

Burgemeester en wethouders van de gemeente Borne,
de secretaris, de burgemeester,

J. Meijerink

drs. J.H.R. Pierik

Bijlage(n)

Documentnummers:

26int04204: Raadsbesluit

26bij10343: BesluitPreview Wijziging van het omgevingsplan gemeente Borne - regels bomen

25bij09322: Bijlage 1 - Boomwaarderingstabel

25bij09336: Bijlage 2 - Boomkroonvolume (BKV) volgens Boommonitor (Norminstituut Bomen)

25bij09337: Bijlage 3 - Kenmerken boomsoorten volgens Boommonitor (Norminstituut Bomen)

25bij09339: Bijlage 4 - Beoordelingsformulier bepalen omvang compensatie

25bij10342: Bijlage 5 - Compensatie